
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תקשורת מילולית ולא מילולית אפקטיבית במדיה ובתקשורת הבין -
אישית - 50482

תאריך עדכון אחרון 20-10-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תקשורת ועיתונאות

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' צפירה גרבולסקי-ליכטמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Tsfira.Grebelsky@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב', 10:00-11:00 בתיאום טלפוני: 052-3858386.

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק בנושא תקשורת מילולית ותקשורת לא-מילולית אפקטיבית ברצף אינטראקציה של תקשורת בין-אישית ושל תקשורת במדיה. הקורס מבוסס על גישה הוליסטית לחקר סיטואציות תקשורתיות שיש בהן היבט מילולי והיבט חזותי. גישה זו מבוססת על מספר הנחות: ראשית, שבכל תקשורת בין אישית פנים-אל-פנים, עוברים שני מסרים: האחד מילולי והשני לא-מילולי. שנית, שבכל אינטראקציה בין אישית כל המשתתפים משחקים תפקיד פעיל באופיה ובהתפתחותה. הקורס יסקור כל אחד מסוגי התקשורת ואת הקשר ביניהם, בהיבטים תיאורטיים ומתודולוגיים. בנוסף לכך הקורס יבחן את שני הערוצים ואת הקשר ביניהם ביחס להבדלים חברתיים, ולמגדר. לבסוף, יבחן הקשר בין ערוצי התקשורת בסיטואציות תקשורתיות שונות: בתקשורת בין אישית במשפחה (הורים-ילדים), יחסים בין המינים; ובתקשורת המונים באינטראקציות טלוויזיוניות (מראיינים-מרואיינים), תעמולת בחירות ופירסומות. הסיטואציות ייבחנו הן בהיבט תיאורטי והן בהיבט יישומי, תוך צפייה בקלטות וידאו.

מטרות הקורס:

1. הכרת והערכת ההיבטים התיאורטיים והיישומיים בתקשורת הלא-מילולית ובתקשורת המילולית הן בתקשורת בין אישית והן בתקשורת המונים. התייחסות להבדלים תרבותיים, חברתיים ולמגדר, ובחינת משמעויותיהם.
2. הכרת והערכת ההיבטים התיאורטיים והיישומיים ביחס לקשר בין התקשורת המילולית לבין התקשורת הלא-מילולית הן בתקשורת בין אישית והן בתקשורת המונים.
3. הכרת השיטות המחקריות לחקר כל אחד מערוצי התקשורת והקשר ביניהם: הלימה ואי-הלימה.
4. ניתוח התקשורת המילולית, התקשורת הלא-מילולית והקשר ביניהן במדיה ובתקשורת בין אישית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לתאר ולנתח את ההיבטים התיאורטיים והיישומיים בתקשורת הלא-מילולית ובתקשורת המילולית הן בתקשורת בין אישית והן בתקשורת המונים.
2. לתאר ולנתח את ההיבטים התיאורטיים והיישומיים ביחס לקשר בין התקשורת המילולית לבין התקשורת הלא-מילולית הן בתקשורת בין אישית והן בתקשורת המונים.
3. לתאר את השיטות המחקריות לחקר כל אחד מערוצי התקשורת והקשר ביניהם: הלימה ואי-הלימה.
4. לנתח תקשורת מילולית, תקשורת לא-מילולית ואת הקשר ביניהן במדיה.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הוראה חווייתית-ייחודית, אינטראקטיבית, מבוססת ניתוחי ארוע, ניתוח סרטוני וידאו ללמידה משמעותית, אקדמית ויישומית-פרקטית. בנוסף לשיטת הוראה אינטראקטיבית בטכנולוגיות העדכניות ביותר.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא - הגישה ההוליסטית לחקר אינטראקציות תקשורתיות
2. הקשר בין תקשורת מילולית לתקשורת לא-מילולית
3. היבטים מתודולוגיים לחקר הקשר בין שני ערוצי התקשורת
4. תקשורת לא-מילולית אפקטיבית
5. תקשורת מילולית אפקטיבית
6. הקשר בין הערוצים ביחס להבדלים חברתיים.
7. הקשר בין הערוצים ביחס למגדר
8. הקשר בין הערוצים בתקשורת בין אישית במשפחה (הורים-ילדים)
9. הקשר בין הערוצים בתקשורת המונים באינטראקציות טלוויזיוניות (מראיינים-מרואיינים)
10. הקשר בין הערוצים בתעמולת בחירות
11. הקשר בין הערוצים בפירסומות.

חומר חובה לקריאה:

- Grebelsky-Lichtman, T. (2014). *Parental Patterns of Cooperation in Parent-Child Interactions: The Relationship Between Nonverbal and Verbal Communication*. *Human Communication Research*, 40, 1-29.
- Lunger, S.L. & Wurf, E. (1999). *The effects of channel-consistent and channel inconsistent interpersonal feedback on the formation of metaperceptions*. *Journal of nonverbal Behavior*, 23, 43-65.
- * Walker, M.B. & Trimboli A. (1989). *Communicating affect: The role of verbal and nonverbal content*. *Journal of Language and social Psychology*, 8, 229-248.
- Grebelsky-Lichtman, T. (2010). *The relationship of Verbal and Nonverbal Behavior to Political Stature: The Political Interviews of Israel's Prime Minister Ariel Sharon*. *Journal of Political Marketing*, 9(4), 229-253.
- * גרבלסקי-ליכטמן, צ. בלום קולקה, ש. ושמיר, י. (2009). הצלחה וכישלון בשיח עימותים טלוויזיוניים: ניתוח שני מקרי מבחן. מגמות, מו(1-2), 7-38.
- Kestenberg, J.A., Loman, S., Lewis, P. & Sossin, A.M. (1996). *The meaning of movement: Developmental and clinical perspectives of the Kestenberg Movement Profile*. Gordon and Breach Publishers. Chapter 9: *Shaping in planes*, pp. 161-187.
- Babad, E (1999). *Preferential treatment in television interviewing: Evidence from nonverbal behavior*. *Political Communication*, 16:387-408.
- * Babad, E, Avni-Babad, D. & Rosenthal, R. (2001). *Prediction of students' evaluations from Professors nonverbal behaviors in defined instructional situations*.
- Blum-Kulka, S. (1997). *Discourse pragmatics*. In T.A. Van Dijk (Ed.), *Discourse as social interaction*. Sage, London. 38-63.
- * Blum-Kulka, S. & Liebes T. (2000). *Peres versus Netanyahu: Television wins the debate, Israel 1996*. In Coleman, S. (Ed.). *Televised election debates: International perspectives*.
- * ויצמן, א. (1999). הראיון החדשותי בטלוויזיה הישראלית: התגבשות דפוסי איתגור. בתוך, טורי וכן שחר (עורכים), העברית שפה חיה. כרך ב', המכון הישראלי לפואטיקה וסמיולוגיה ע"ש פורטר הוצאת

חומר לקריאה נוספת:

1. מבוא - הגישה ההוליסטית לחקר אינטראקציות תקשורתיות
הצגת הגישה ההוליסטית, הנחות היסוד שעומדות בבסיסה והאימפליקציות התיאורטיות והמחקריות שלה.
- * Jones, S. E., & LeBaron, C. D. (2002). Research on the relationship between verbal and nonverbal communication: Emerging integrations. *Journal of communication*, 52(3), 499-521. doi: 10.1111/j.1460-2466.2002.tb02559.x
2. הקשר בין תקשורת מילולית לתקשורת לא-מילולית
המשגת הקשר בין שני ערוצי התקשורת לדפוסי הלימה ואי-הלימה. סוגים של הלימה ואי-הלימה. המשמעויות של כל סוג קשר הן בהיבט של מעביר המסר והן בהיבט של מקבל המסר. המשמעויות של התנהגות לא הלימה על רצף האינטראקציה ועל היחסים בין השותפים. התייחסות לדומיננטיות מילולית או לא-מילולית.
- ניתוח אינטראקציות תקשורתיות. מצבי "קצר" בין השותפים לתהליך התקשורת. "דליפה" של מסרים בערוצים או בסיטואציות עם רמת מודעות נמוכה. מצבים בהם ישנה אי-הלימה בין שני סוגי ערוצי התקשורת ותגובת השותפים לאינטראקציה (המילולית והלא-מילולית) במצבים אלה.
- * Grebelsky-Lichtman, T. (2014). Parental Patterns of Cooperation in Parent-Child Interactions: The Relationship Between Nonverbal and Verbal Communication. *Human Communication Research*, 40, 1-29.
- * Burgoon, J. & White, C. (1997). Researching nonverbal message production: A view from interaction adaptation theory. In J. Greene (Ed.). *Message production: Advances in communication theory*. LEA Communication Series. pp. 270-312. Mahawah, New Jersey: Erlbaum.
- * Lunger, S.L. & Wurf, E. (1999). The effects of channel-consistent and channel inconsistent interpersonal feedback on the formation of metaperceptions. *Journal of nonverbal Behavior*, 23, 43-65.
- * Walker, M.B. & Trimboli A. (1989). Communicating affect: The role of verbal and nonverbal content. *Journal of Language and social Psychology*, 8, 229-248.
- * Zuckerman, M., DePaulo, B.M. & Rosenthal, R. (1981). Verbal and nonverbal communication of deception. *Advances in Experimental Social Psychology*, 14, 1-59.
- * Zuckerman, M., DePaulo B.M. & Rosenthal, R., (1986). Humans as deceivers and lie detectors. In Blanck, P., Buck, R., & Rosenthal, R., (Eds.), *Nonverbal communication in the clinical context*. University Park : Pennsylvania State University Press.
- * Reilly, S.S. & Muzekari, L.H. (1979). Responses of normal and disturbed adults and children to mixed massages. *Journal of Abnormal Psychology*, 88, 203-208.
- * Babad, E. Bernieri, F. & Rosenthal, R. (1989). Nonverbal communication and leakage in the behavior of biased and unbiased teachers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56, 89-94.
- * Grebelsky-Lichtman, T. (2010). The relationship of Verbal and Nonverbal Behavior to Political Stature: The Political Interviews of Israel's Prime Minister Ariel Sharon. *Journal of Political Marketing*, 9(4), 229-253.
- * גרבלסקי-ליכטמן, צ. בלום קולקה, ש. ושמיר, י. (2009). הצלחה וכישלון בשיח עימותים טלוויזיוניים:

- ניתוח שני מקרי מבחן. מגמות, מו(1-2), 7-38.
3. היבטים מתודולוגים לחקר הקשר בין שני ערוצי התקשורת
 חקר הקשר בין התקשורת המילולית לבין התקשורת הלא-מילולית בו-זמנית, באותה יחידת זמן או
 יחידת משמעות (תמיכה/ערעור; ניתוח השיחה; KMP) לדפוסים של הלימה ואי-הלימה. אופני קידוד
 ועיבוד הנתונים, בניית משמעות ושימוש בטכניקות מחשב.
- * Ekman, P. & Scherer, K.R. (1982). *Handbook of methods in nonverbal behavior research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- * Kestenberg, J.A., Loman, S., Lewis, P. & Sossin, A.M. (1996). *The meaning of movement: Developmental and clinical perspectives of the Kestenberg Movement Profile*. Gordon and Breach Publishers. Chapter 9: *Shaping in planes*, pp. 161-187.
- * Ambady, N. & Rosenthal, R. (1992). *Thin slices of behavior as predictors on interpersonal consequences: A meta-analysis*. *Psychological Bulletin*, 111, 256-274.
4. תקשורת לא-מילולית
 הגדרות לתקשורת לא-מילולית. חשיבותה של התקשורת הלא-מילולית. מודלים תיאורטיים לניתוח
 ולאינטרפרטציה של תקשורת לא-מילולית. היבטים של תקשורת לא-מילולית: I. קינסיקה - התנהגות
 לא-מילולית, תנועות והבעות. II. פרוקסמיקה - מרחב טריטוריאלי. III. היבטים פארא-מילוליים. IV.
 הופעה.
- ניתוח התקשורת הלא-מילולית: בתקשורת בין אישית (יחסי הורים ילדים, יחסי גברים ונשים); בתקשורת
 המונים (מראיין-מרואיין, תעמולת בחירות, פירסומות); ובבניית תדמית, עיצוב רושם. התייחסות
 להבדלים תרבותיים וחברתיים בתקשורת הלא-מילולית.
- * Feldman, R. & Rine, B. (Eds.). (1991). *Fundamentals of nonverbal behavior*.
 Cambridge: Cambridge University Press.
- * Katz, A.M. & Katz, V.T. (Eds.). (1983). *Foundations of Nonverbal Communication*.
 Southern Illinois University Press.
- * DePaulo, B.M. (1992). *Nonverbal behavior and self-presentation*. *Psychological Bulletin*, 2, 203-243.
- * Duncan, S. (1983). *Speaking turns: Studies of structure and individual differences*.
 In J.M. Wiemann & R.P. Harrison (Eds.). *Nonverbal Interaction*. Beverly Hills: Sage
 Publications.
- * Rosenthal, R. & DePaulo, B. (1979). *Sex differences in eavesdropping of nonverbal cues*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 273-285.
- * Blaney, R. & Quay, L. (1992). *Verbal communication, and nonverbal communication, and private speech in lower and middle socioeconomic status preschool children*. *Journal of Genetic Psychology*, 153, 129-138.
- * Babad, E (1999). *Preferential treatment in television interviewing: Evidence from nonverbal behavior*. *Political Communication*, 16:387-408.
- * Babad, E, Avni-Babad, D. & Rosenthal, R. (2001). *Prediction of students' evaluations from Professors nonverbal behaviors in defined instructional situations*.
- * Babad, E, Avni-Babad, D. & Rosenthal, R. (2001). *Teachers' brief nonverbal behaviors can predict certain aspects of students' evaluations*.
- * Babad, E (In press). *Measuring the Psychological price of preferential nonverbal behavior in television interviewing*.
- * Friedman, H., Mertz, T., & DiMatteo, M.R. (1980). *Perceived bias in the facial expressions of television news broadcasters*. *Journal of Communication*, 30, 103-111.
- * Hecker, S. & Stewart, D.W. (1988). *Nonverbal communication in advertising*.

Lexington books.

5. תקשורת מילולית

היבטים של תקשורת מילולית באינטראקציה אנושית בתקשורת בין-אישית ובתקשורת המונים.
פרגמטיקה, חקר השיח ופעולות דיבור.

- * Blum-Kulka, S. (1997). *Discourse pragmatics*. In T.A. Van Dijk (Ed.), *Discourse as social interaction*. Sage, London. 38-63.
 - * Brown, G., & Yule, G. (1983). *Discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
 - * Grice, H. (1975). *Logic and conversation*. In P. Cole & J. Morgan (Eds.) *Syntax and semantics*, vol. 3: *Speech acts*. Academic Press: 41-58.
 - * Goffman, E. (1979). *Gender Advertisements*. London: Macmillan.
 - * Ochs, E. (1992). *Indexing gender*. In A. Duranti & C. Goodwin (Eds.), *Rethinking context: Language as an interactive phenomenon*, pp. 335-359. Cambridge: Cambridge University Press.
 - * Snow, C.E. & Dickinson, D.K. (1990). *Social sources of narrative skills at home and at school*. *First Language*, 10, 87-104.
 - * Blum-Kulka, S. (1997). *Dinner talk: Cultural patterns of sociability and socialization in family discourse*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
 - * Lessin, S. & Jacob, T. (1984). *Multichannel communication in normal and delinquent families*. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 12, 369-384.
 - * Nugent, G.K. (1991). *Cultural and Psychological influences on the father's role in the infant development*. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 475-485.
 - * Blum-Kulka, S. (1983). *The dynamics of political interviews*. *Text*, 3(2), 131-153.
 - * Blum-Kulka, S. & Liebes T. (2000). *Peres versus Netanyahu: Television wins the debate, Israel 1996*. In Coleman, S. (Ed.). *Televised election debates: International perspectives*.
- * ויצמן, א. (1999). הראיון החדשותי בטלוויזיה הישראלית: התגבשות דפוסי איתגור. בתוך, טורי וכן שחר (עורכים), העברית שפה חיה. כרך ב', המכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר הוצאת הקיבוץ המאוחד תל-אביב.

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 100 %

מידע נוסף / הערות:

קורס זה מבוסס על שיטת הוראה חווייתית-ייחודית, אינטראקטיבית, מבוססת ניתוחי ארוע, ניתוח סרטוני וידאו ללמידה משמעותית, אקדמית ויישומית-פרקטית.
בנוסף לשיטת הוראה אינטראקטיבית בטכנולוגיות העדכניות ביותר.